

Setrvačnost a událostnost

Kdysi jsem (v textu pro fakultní sborník o Palachovi) mj. napsal: „Každá událost, každý čin se děje dál ještě dlouho poté, co byl vykonán.“ To je myšlenka, kterou už před mnoha lety napsal Nietzsche, i když jinak a asi s poněkud jiným cílem či záměrem. Platí to však ve skutečnosti nejen v lidských dějinách, ale obecně. Svět ve skutečnosti stojí na tom, že události od nejnižších až po nejvyšší, nejkomplicovanější (a to jak události pravé, tak „nepravé“, např. vývojové v biologii nebo dějinné, a také myšlenkové atd.) nekončí jen tím, že samy skončí (a ten jejich konec ovšem nesmíme popírat, ba ani zlehčovat). Všechno, co se stalo a stane, jistě skončí, ale to neznamená, že po tomto zakončení už z toho nic nezbude, že to dál všechno bude vypadat tak, jako že se to nikdy nestalo. Setrvačnost, kterou můžeme ve všech směrech a u všeho dění v tomto světě zřetelně pozorovat, není ničím samozřejmým; nikdy to není ona „setrvačnost“, jak ji pojímal třeba Newtona potom téměř všichni fyzikové. Všeobecně naopak platí, že všechno končí tím, že dospěje ke svému konci. To spění ke konci, tedy vyčerpání potenciálu – a jako jeho výsledek úpadek –, může být někdy rychlé, ale jindy třeba velmi pomalé, ale nikdy to není záležitostí příslušného dění samého, příslušných událostí samých. Vždycky je zapotřebí toho, že jiné dění, jiné události (jiné subjekty, neboť událost, která toho je schopna, si už ustavila svůj subjekt) na onu událost, která končí (a tedy jako taková netrvá, i když mohou přetrvávat některé její „složky“ jako rezidua i po jejím konci), v něčem a nějak dokáží „navázat“, tj. budou na ni reagovat takovým způsobem, že něco z ní jakoby „přetrvá“. Ale to je jen zdání, že „přetrvá“, ve skutečnosti to nějaká nová událost, nový subjekt musí jakoby „obnovit“ a tak „udržet při životě“. Právě proto musíme u každé pravé události (a trochu jiným způsobem i u každé nepravé události) zjišťovat a hodnotit nejen její vlastní průběh, jak se navenek ukazuje a jeví, ale také a zejména to, jak dovoluje, aby na ni reagovaly a navazovaly jiné události. Jinak řečeno, jaký má „potenciál“ navíc k tomu, že se ve svém průběhu sama uskutečňuje.

(Písek, 081022-2.)